

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.83>

УДК 621.311:330.322.14

I. В. Федорович,

к. е. н., доцент, доцент кафедри прикладної економіки,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7139-6327>

Р. А. Григорян,

аспірант кафедри прикладної економіки,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-9510-0926>

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

I. Fedorovych,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Applied Economics,

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,

Ivano-Frankivsk, Ukraine

R. Hryhorian

Postgraduate student of the Department of Applied Economics,

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,

Ivano-Frankivsk, Ukraine

INVESTMENT POLICY AS A DRIVER OF INNOVATION IN THE ELECTRICITY SECTOR

У статті розглянуто інвестиційну політику як ключовий механізм забезпечення інноваційного розвитку підприємств електроенергетичної галузі України в умовах зростаючих викликів, спричинених зношеністю інфраструктури, необхідністю модернізації, цифровізації та інтеграції у європейське енергетичне середовище. Особливу увагу приділено аналізу інвестиційної програми ВАТ «Тернопільобленерго» за 2017–2021 роки, зокрема оцінці напрямів та обсягів капітальних вкладень за допомогою коефіцієнтів інноваційного розвитку. Встановлено значний дисбаланс між окремими напрямками фінансування: перевага надається модернізації мереж, тоді як цифрові технології, системи управління та забезпечення персоналу залишаються поза належною увагою. Обґрунтовано необхідність системного, збалансованого та стратегічно орієнтованого підходу до інвестування, який сприятиме підвищенню ефективності функціонування енергетичних підприємств, формуванню довгострокової конкурентоспроможності та зміцненню енергетичної безпеки України.

This article explores investment policy as a crucial tool for driving innovative development in Ukraine's electric power sector. The authors highlight the critical state of physical and technological deterioration of the industry's infrastructure, largely inherited from the Soviet era, which creates persistent threats to energy supply reliability and limits the capacity for integrating modern technologies. In the context of Ukraine's integration into the European energy network and growing quality demands, investment in modernization and innovation is not optional but essential.

The study is based on an empirical case analysis of the investment programs of PJSC "Ternopiloblenergo", a key regional electricity distribution system operator in western Ukraine, covering the years 2017 to 2021. The authors calculate several coefficients of innovative development that reflect the proportion of capital investments directed at specific areas of modernization, including power

grid infrastructure, metering systems, dispatch control systems, IT equipment, communication infrastructure, and mobile vehicle modernization.

Findings indicate a strategic emphasis on upgrading core power infrastructure, with more than 70% of capital investments directed toward network reconstruction. However, this focus has come at the expense of underinvestment in equally critical supporting domains such as automation, digitalization, and procurement of tools and equipment for technical staff. The declining coefficients in these areas raise concerns about long-term operational efficiency, cybersecurity, and workforce productivity.

The article argues for a balanced investment strategy that equally supports both structural upgrades and digital transformation to ensure systemic resilience and sustainability. Furthermore, the authors emphasize the need for enhanced financial planning and prioritization of innovation-driven investments to align with global energy transition goals. The conclusions provide practical implications for energy enterprises, regulators, and policymakers aiming to optimize innovation strategies within the framework of national energy security and economic stability.

Ключові слова: *інновації, інвестиції, енергетична галузь, електроенергетика, модернізація, коефіцієнти інноваційного розвитку, інвестиційні програми.*

Keywords: *innovation, investment, energy sector, electric power industry, modernization, innovation development coefficients, investment programs.*

Постановка проблеми. Енергетична галузь є фундаментальною опорою будь-якої національної економіки, забезпечуючи життєдіяльність промисловості, сільського господарства, соціальної сфери та повсякденного життя громадян. У сучасному світі, який динамічно змінюється з викликами глобалізації, діджиталізації, декарбонізації та необхідності підвищення енергетичної безпеки, інноваційний розвиток енергетичних підприємств стає не просто бажаним, а критично необхідним. Він є запорукою стійкості,

ефективності та конкурентоспроможності галузі на довгострокову перспективу.

Українська електроенергетична система, значна частина якої була збудована ще за радянських часів, характеризується високим рівнем фізичного та морального зносу основних засобів. Це створює постійні загрози для надійності електропостачання, зумовлює високі експлуатаційні витрати та обмежує можливості для інтеграції сучасних технологій. В умовах інтеграції до європейської енергетичної мережі та вимог до підвищення якості послуг, інвестиції в модернізацію та інновації є безальтернативним шляхом розвитку. Саме інвестиційні програми підприємств енергетичного сектору виступають основним механізмом реалізації інноваційної діяльності, спрямованої на оновлення активів, впровадження енергоефективних рішень та підвищення рівня автоматизації.

Аналіз ефективності та структури інвестиційних програм дозволяє не лише оцінити поточний стан інноваційного розвитку, а й виявити проблемні зони, визначити пріоритети для майбутніх вкладень та розробити стратегії, спрямовані на забезпечення сталого функціонування енергетичних підприємств. Дана стаття зосереджена на емпіричному дослідженні інноваційного розвитку ВАТ «Тернопільобленерго» – одного з регіональних операторів системи розподілу електроенергії, який відіграє ключову роль у забезпеченні електроенергією споживачів Тернопільської області. Вибір цього підприємства зумовлений доступністю даних його інвестиційних програм, що дозволяє провести конкретний аналіз та зробити обґрунтовані висновки.

Проблема інноваційного розвитку в енергетичній галузі України має системний характер і є однією з найгостріших у контексті забезпечення національної енергетичної безпеки та економічної стабільності. Її сутність полягає в хронічному відставанні матеріально-технічної бази від сучасних технологічних вимог та потребі у швидкій та ефективній її модернізації для забезпечення надійного, безперебійного та якісного електропостачання. Особливо гостро ця проблема проявляється на рівні підприємств – операторів систем розподілу, таких як ВАТ «Тернопільобленерго». Наявний

інструментарій, прилади, пристрої та засоби малої механізації, які використовуються обслуговуючим персоналом електричних мереж 0,4-110 кВ, є фізично зношеними та морально застарілими. Це не лише знижує ефективність виконання робіт, а й створює ризики для безпеки персоналу. Кількість наявного обладнання та інструментів часто є недостатньою для виконання запланованих обсягів експлуатаційних та аварійно-відновлювальних робіт.

Додатковим чинником, що ускладнює ситуацію, є недостатня укомплектованість ремонтним персоналом. Це створює суттєвий тиск на існуючих працівників і вимагає значного підвищення продуктивності праці при виконанні капітальних ремонтів та технічного обслуговування об'єктів розподільчих електричних мереж. Без сучасного обладнання та інструментів досягти такого підвищення продуктивності надзвичайно складно. На даний час відчувається гостра нестача необхідного забезпечення всіма приладами та інструментами. Відсутність такого спеціалізованого обладнання безпосередньо впливає на здатність підприємства своєчасно діагностувати несправності, проводити профілактичні заходи та оперативно ліквідовувати аварії, що позначається на надійності електропостачання та якості наданих послуг. Фінансове забезпечення інноваційних заходів залишається слабким місцем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційного розвитку підприємств енергетичної галузі є однією з центральних тем у сучасній економічній науці та практиці управління, що підтверджується численними публікаціями як українських, так і зарубіжних дослідників. Започатковано розв'язання даної проблеми в роботах багатьох науковців, на які спирається автор. Дослідженню проблем управління інноваційною діяльністю підприємства присвячено наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених: Володіна, Л. [1], Маркіна І.А. [2], Хмизов О.В., Сисан О.М. [3], Малій О.Г. [4], М. І. Дибя, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова, І. В. Власова та ін [5].

У вітчизняній науці значний внесок у дослідження інноваційних процесів зробили А. А. Пересада [6] та В. В. Гончаренко [7], які розглядають

інвестиційні аспекти інноваційної діяльності, механізми управління інвестиціями та їхній вплив на економічну ефективність підприємств. Вони підкреслюють, що без постійних інвестицій у нові технології та обладнання неможливо забезпечити стале функціонування та розвиток будь-якої галузі, а тим більше такої капіталомісткої, як енергетика. Незважаючи на значний обсяг наукових публікацій по тематиці інноваційного розвитку підприємств існують певні невирішені частини загальної проблеми, пов'язані з відсутністю детального аналізу структури інвестицій за конкретними, спеціалізованими напрямками інновацій в рамках інвестиційних програм окремих українських операторів систем розподілу, яким присвячена дана стаття.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні ролі інвестиційної програми як інструменту інноваційного розвитку енергетичного підприємства та в аналізі структури капітальних вкладень ВАТ «Тернопільобленерго» з метою оцінки напрямів, динаміки та ефективності фінансування інноваційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційний розвиток в енергетичній галузі є визначальним фактором для її сталого функціонування та адаптації до динамічних змін у глобальному та національному економічному середовищі. Згідно з класичними підходами, зокрема Й. Шумпетера, інновації є рушійною силою економічного зростання, виступаючи як джерело нових товарів, технологій, ринків та організаційних форм. У контексті енергетики, інновації охоплюють широкий спектр змін – від впровадження високотехнологічного обладнання (наприклад, "розумних" мереж, нових типів трансформаторів) та програмного забезпечення (для управління мережами, обліку), до оптимізації бізнес-процесів та підвищення кваліфікації персоналу.

Ключовим інструментом реалізації інноваційного розвитку є інвестиційна політика підприємства. Інвестиції в енергетику мають свої особливості: вони є капіталомісткими, характеризуються тривалими термінами окупності та високими ризиками, що пов'язано з великим життєвим циклом обладнання та впливом зовнішніх регуляторних факторів.

Інвестиційні програми енергетичних підприємств формуються на основі стратегічних цілей, технічного стану активів, прогнозованих потреб споживачів та вимог регулятора.

Можна виділити два основні типи інвестицій з точки зору інноваційного розвитку:

✓ Підтримуючі інвестиції: спрямовані на відтворення зношених основних засобів, проведення поточних та капітальних ремонтів, забезпечення існуючого рівня надійності та безпеки. Вони є необхідними для підтримки функціонування, але самі по собі не забезпечують якісного стрибка.

✓ Інвестиції розвитку (інноваційні інвестиції): спрямовані на впровадження нових технологій, модернізацію виробничих процесів, підвищення енергоефективності, розширення потужностей та якісне покращення послуг. Саме ці інвестиції є джерелом інноваційного зростання.

Оцінка ефективності інвестиційних програм в енергетиці потребує комплексного підходу, що включає як фінансові (чиста теперішня вартість, внутрішня норма дохідності), так і нефінансові показники (зниження аварійності, підвищення якості електроенергії, зменшення технологічних втрат, покращення екологічних показників). У даному дослідженні акцент робиться на використанні коефіцієнтів інноваційного розвитку, які дозволяють кількісно оцінити частку капітальних вкладень, спрямованих на модернізацію та технологічне оновлення за різними стратегічними напрямками. Динаміка цих коефіцієнтів у часі дає змогу ідентифікувати пріоритети інвестиційної політики та її відповідність заявленим інноваційним цілям. Зростання таких коефіцієнтів, як правило, свідчить про збільшення фінансування інновацій у відповідному напрямку, тоді як їхнє зниження може вказувати на скорочення інвестиційних витрат, що потенційно може призвести до технологічного відставання.

ВАТ «Тернопільобленерго» є ліцензіатом з розподілу електричної енергії та ключовим елементом енергетичної інфраструктури Тернопільської області. Його ефективне функціонування безпосередньо впливає на економічний розвиток регіону та якість життя населення. Протягом 2017-

2021 років підприємство реалізовувало інвестиційні програми, спрямовані на підтримку та розвиток своєї розподільчої мережі.

Для об'єктивної оцінки інноваційного розвитку ВАТ «Тернопільобленерго» нами було розраховано низку коефіцієнтів, що відображають частку капіталовкладень за основними напрямками модернізації відносно загального обсягу капітальних інвестицій інвестиційної програми підприємства, результати показників представлені в табл.1 та на рис.1.

**Таблиця 1. Коефіцієнти інноваційного розвитку на основі
інвестиційної програми у ВАТ «Тернопільобленерго»
протягом 2017-2021 років**

Показник	Алгоритм розрахунку показника	2017	2018	2019	2020	2021
Коефіцієнт будівництва, модернізації та реконструкції ел. мереж та обладнання	Капіталовкладення на рекон. обладнання / заг. об'яг. капіт інвест. програми	0,725	0,733	0,742	0,751	0,744
Коефіцієнт оновлення обліку електроенергії	Капіталовкладення на оновлення обліку електроенергії / заг. об'яг. кап. інвест. програми	0,150	0,150	0,150	0,150	0,148
Коефіцієнт оновлення АСДУ	Капіталовкладення на оновлення АСДУ / заг. об'яг. кап. інвест. програми	0,040	0,040	0,030	0,032	0,031
Коефіцієнт модернізації засобів комп'ютеризації	Капіталовкладення на модернізацію ПЗ / заг. об'яг. кап. інвест. програми	0,03	0,02	0,02	0,013	0,013
Коефіцієнт оновлення системи зв'язку	Капіталовкладення на відновлення с-ми зв'язку/ заг. об'яг. кап. інвест. програми	0,011	0,012	0,011	0,012	0,012
Коефіцієнт модернізації колісної техніки	Капіталовкладення на модернізацію КТ / заг. об'яг. кап. інвест. програми	0,034	0,035	0,037	0,035	0,042
Коефіцієнт придбання інструментів, приладів на обладнання	Капіталовкладення на придбання інструменту/ заг. об'яг. кап. інвест. програми	0,01	0,01	0,01	0,007	0,009

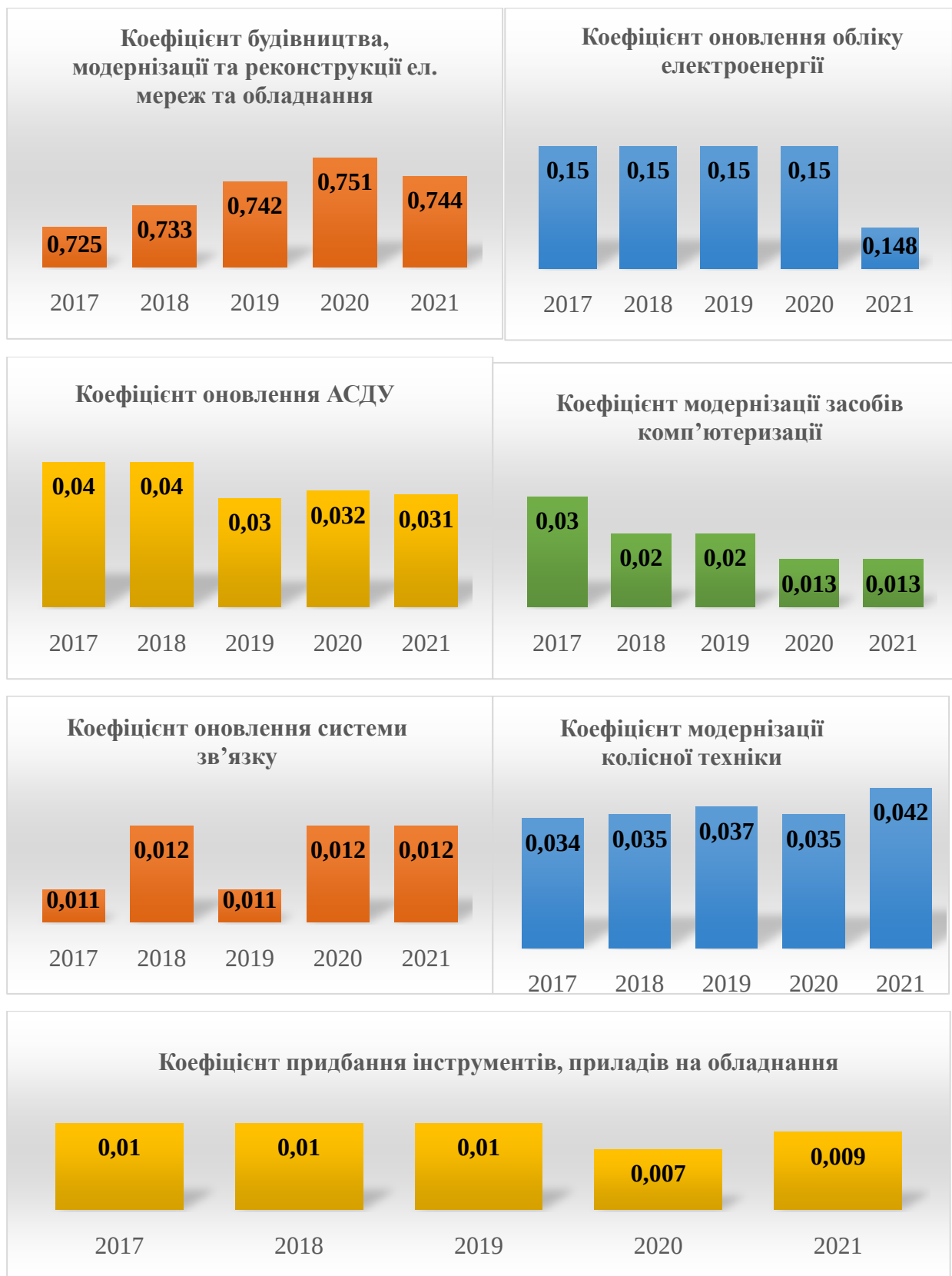

Рис. 1. Коефіцієнти інноваційного розвитку за напрямками ВАТ «Тернопільобленерго» протягом 2017-2021 років

Джерело: розраховано автором на основі звітних даних підприємства

Детальний аналіз динаміки коефіцієнтів інноваційного розвитку ВАТ «Тернопільобленерго» протягом 2017-2021 років дозволяє виявити наступні тенденції та пріоритети в інвестиційній політиці:

- ***Коефіцієнт будівництва, модернізації та реконструкції електричних мереж та обладнання*** демонстрував стійку тенденцію до зростання, збільшившись зі значення 0,725 у 2017 році до 0,744 у 2021 році. Його пікове значення становило 0,751 у 2020 році. Така динаміка свідчить про те, що лєвова частка (понад 70%) капітальних інвестицій ВАТ «Тернопільобленерго» спрямовувалася саме на оновлення та модернізацію основної інфраструктури – електричних мереж та ключового підстанційного обладнання. Це є цілком лєгічним, враховуючи загальний рівень зносу енергетичних активів в Україні та критичну важливість підвищення надійності електропостачання та зменшення технологічних втрат. Проте, така домінуюча частка може вказувати на потенційний дисбаланс у фінансуванні інших, не менш важливих, напрямків інновацій, що можуть мати кумулятивний ефект на загальну ефективність.

- ***Коефіцієнт оновлення обліку електроенергії*** протягом 2017-2020 років демонстрував значну стабільність, утримуючись на рівні 0,15. У 2021 році спостерігалосся незначне зменшення до 0,148. Оновлення систем комерційного та технічного обліку електроенергії є фундаментальним для зниження комерційних втрат, підвищення точності взаєморозрахунків зі споживачами та впровадження сучасних систем моніторингу та управління споживанням. Стабільність цього коефіцієнта свідчить про планомірне, але без значного прискорення, інвестування у ці системи. Можливо, це пов'язано із завершенням певних державних або внутрішніх програм зі встановлення "розумних" лічильників, проте подальше зниження може вимагати уваги з боку керівництва підприємства.

- ***Коефіцієнт оновлення автоматизованої системи диспетчерського управління*** мав відносно високе значення у 2017-2018 роках (0,04), проте упродовж наступного періоду спостерігалосся його

зниження до 0,031 у 2021 році. АСДУ є "нервовою системою" управління енергооб'єктами, і її модернізація є ключовою для підвищення оперативності реагування на події в мережі, зменшення часу ліквідації аварій, оптимізації режимів роботи обладнання та підвищення загальної керованості системи. Зниження інвестицій у цей напрямок може свідчити про уповільнення темпів технологічного оновлення систем управління, що потенційно може призвести до зниження операційної ефективності та збільшення ризиків у довгостроковій перспективі.

- **Коефіцієнт модернізації засобів комп'ютеризації** демонстрував найбільш виражену та стійку тенденцію до зниження протягом усього аналізованого періоду. У 2017 році його значення становило 0,03, а вже у 2021 році воно спало до 0,013. Таке різке падіння частки інвестицій у комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення та інформаційні системи є однією з найбільш тривожних тенденцій. Цифровізація є основою для трансформації енергетичної галузі, впровадження систем планування ресурсів підприємства (ERP), автоматизації бізнес-процесів, розвитку клієнтських сервісів та забезпечення кібербезпеки. Скорочення інвестицій у цю сферу може гальмувати загальний інноваційний розвиток, створювати "інформаційні прогалини" та підвищувати вразливість до кіберзагроз.

- **Коефіцієнт оновлення системи зв'язку** мав стрибкоподібну динаміку протягом 2017-2019 років (0,011; 0,012; 0,011 відповідно), проте у 2020-2021 роках він стабілізувався на рівні 0,012. Стабільне, хоча й відносно невелике, інвестування у системи зв'язку є надзвичайно важливим для забезпечення безперебійної комунікації між усіма ланками управління та експлуатаційним персоналом, дистанційного моніторингу та керування обладнанням, а також швидкого обміну даними під час аварійних ситуацій.

- **Коефіцієнт модернізації колісної техніки** демонстрував позитивну динаміку зростання протягом аналізованого періоду. У 2017 році його значення складало 0,034, а вже у 2021 році зросло до 0,042. Збільшення інвестицій у колісну техніку є обґрунтованим, оскільки сучасний та справний

автопарк є необхідним для оперативного виїзду бригад на місця аварій, транспортування великогабаритного обладнання та матеріалів, а також для регулярного технічного обслуговування мереж. Це безпосередньо впливає на швидкість виконання робіт, продуктивність праці ремонтних бригад та загальну мобільність підприємства.

- ***Коефіцієнт придбання інструментів, приладів та обладнання*** мав стає значення протягом 2017-2019 років, а потім у 2020-2021 роках його значення дещо зменшилося. Це є одним з найкритичніших показників, враховуючи нагальну потребу в сучасному обладнанні та інструментах, про яку йшлося у постановці проблеми. Надзвичайно низьке значення цього коефіцієнта (лише 1% від загальних капітальних витрат у 2021 році) та його подальше зниження вказує на те, що підприємство не виділяє достатніх ресурсів на забезпечення персоналу необхідним інвентарем, що, в свою чергу, може знижувати якість та швидкість виконання робіт, збільшувати трудомісткість та впливати на безпеку праці. Це також може призвести до зниження ефективності інвестицій у великі інфраструктурні проекти, якщо персонал не матиме належного інструментарію для їх експлуатації та обслуговування.

Таким чином, узагальнюючи, зміна коефіцієнтів інноваційного розвитку за напрямками в меншу сторону свідчить про скорочення обсягу інвестиційних витрат за даним елементом, а його зростання – про збільшення фінансування згідно інвестиційної програми за відповідним напрямком. Аналіз показує, що ВАТ «Тернопільобленерго» зосередило значні інвестиції на основній інфраструктурі, що є позитивним, але водночас недоінвестувало у критично важливі допоміжні сфери, такі як цифровізація та забезпечення персоналу інструментами.

Висновок. Виявлені тенденції у розподілі інвестицій ВАТ «Тернопільобленерго» свідчать про неоднорідний, а подекуди і дисбалансований, підхід до інноваційного розвитку. З одного боку, чіткий пріоритет на будівництво, модернізацію та реконструкцію електричних

мереж та основного обладнання є стратегічно вірним кроком. Це сприяє підвищенню надійності електропостачання, зменшенню аварійності та зниженню технологічних втрат в умовах значного зносу основних фондів, що характерно для української енергетики. Інвестиції у колісну техніку також безпосередньо впливають на оперативність та логістику ремонтних та експлуатаційних робіт.

З іншого боку, викликає серйозне занепокоєння зниження або стагнація інвестицій у такі критично важливі сфери, як оновлення АСДУ, модернізація засобів комп'ютеризації та, особливо, придбання інструментів, приладів та обладнання. Цей дисбаланс може мати низку істотних негативних наслідків для операційної діяльності підприємства та його здатності до подальшого інноваційного розвитку:

- зниження ефективності управління та оперативності реагування;
- гальмування цифровізації та технологічне відставання;
- зниження продуктивності та безпеки праці персоналу;
- втрати та проблеми з якістю електроенергії.

Економічна ефективність інвестицій в інновації в енергетиці має комплексний та довгостроковий характер. Вона не обмежується лише прямими фінансовими показниками, а включає зменшення операційних витрат, зниження втрат електроенергії, підвищення надійності системи, скорочення часу простоїв, покращення якості послуг, а також зміцнення репутації підприємства та його соціальної відповідальності. Дисбаланс у інвестиційній політиці, коли пріоритет надається лише одним напрямкам за рахунок інших, може призвести до того, що загальні інвестиції не принесуть максимальної віддачі, оскільки ефективність великих проектів може бути обмежена через недостатнє забезпечення супутніх інновацій.

Література

1. Володін С., Чекамова О. Теоретичні засади формування і реалізації інноваційного потенціалу в розвитку економіки. *Економіка АПК*. 2017. № 5.

С. 65-72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2017_5_12 (дата звернення: 05.07.2025).

2. Маркіна І., Вороніна В., Хорошко Д. Управління інноваційним потенціалом як фактор стратегічного розвитку та конкурентних переваг підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 3(26).

С. 76-81. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/9008> (дата звернення: 05.07.2025).

3. Хмизова О., Сисан О. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємства. *Наукові праці. Економіка*. 2016. Т. 285. № 273. С. 83-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdues_2016_285_273_16 (дата звернення: 11.07.2025).

4. Малій О. Джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020 № 4. С. 72-77. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/6f9cd215-8df9-4668-a5c3-4e26f3010c58/content> (дата звернення: 21.06.2025).

5. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України: монографія / [М. І. Диба, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова, І. В. Власова та ін.]; за ред. М. І. Диби, О. М. Юркевич. Київ: КНЕУ, 2013. 425с.

6. Пересада А. А. Інвестиційний аналіз. Київ: КНЕУ, 2002. 399 с.

7. Гончаренко В. Інноваційний розвиток підприємств: інституційні обмеження та перспективи. *Ефективна економіка*. 2011. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_12_13 (дата звернення: 18.06.2025).

References

1. Volodin, S.A. and Chekamova, O.I. (2017), "Theoretical foundations of the formation and implementation of innovative potential in economic development", *Ekonomika APK*, vol. 5, pp. 65-72.

2. Markina, I.A. Voronina, V.L. and Khoroshko, D.R. (2020), "Management of innovative potential as a factor of strategic development and competitive

advantages of an enterprise”, *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vol. 3(26), pp. 76-81.

3. Khmyzova, O.V. and Cysan, O.M. (2016), “Directions for developing the innovative potential of the enterprise”, *Naukovi pratsi. Ekonomika*, vol. 285, no. 273, pp. 83-88.

4. Malij, O. (2020), “Sources of financial support for innovative development”, *Aktual'ni problemy innovatsijnoi ekonomiky*, vol. 4, pp. 72-77.

5. Dyba, M.I. and Yurkevych, O.M. (2013), *Finansove zabezpechennia innovatsijnoho rozvytku Ukrainy* [Financial support for innovative development of Ukraine], KNEU, Kyiv, Ukraine.

6. Peresada, A.A. (2002), *Investment analysis* [Investytsijnyj analiz], Kyiv, Ukraine.

7. Honcharenko, V. (2011) “Innovative development of enterprises: institutional constraints and prospects”, *Efektivna ekonomika*, vol. 12, pp. 1-2.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2025 р.